

Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Bestemmingsplan Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie

Het ontwerpbestemmingsplan Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie heeft in de periode vanaf 18 juni 2020 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode is één zienswijze ontvangen, namelijk van LTO Noord.

Hieronder wordt de inhoud van de zienswijze samengevat en volgt per punt het gemeentelijke commentaar.

Zienswijze LTO Noord

A. De huidige zienswijze is een vervolg op de zienswijze die LTO op 12 juni 2018 heeft ingediend. De inhoud van die zienswijze is nog steeds actueel.

Reactie:

Als bijlage bij onderhavige reactienota is de reactienota opgenomen die is opgesteld in 2018 als antwoord op de zienswijze van LTO d.d. 12 juni 2018. Deze reactienota is nooit vastgesteld omdat het ontwerpbestemmingsplan aangepast zou gaan worden (groter plangebied, andere systematiek). Destijds heeft overleg met LTO plaatsgevonden. Korte tijdshalve wordt verwezen naar de in bijlage 1 opgenomen reactienota.

Aanvullend op de zienswijze van 12 juni 2018 dient LTO de volgende zienswijzen in.

B. Doordat de archeologische spelregels van toepassing worden verklaard op nieuwe delen van de gemeente, hebben deze regels impact op een groep belanghebbenden die zich niet realiseert wat er gebeurt. Deze groep belanghebbenden wordt mogelijk in de toekomst geconfronteerd met vergunningplicht, kosten en belemmeringen waar ze niet op rekenen of zitten te wachten. In dit licht is het actief informeren en betrekken van deze belanghebbenden bij de inhoud en de discussie over het thema archeologie van groot belang.

Reactie:

In de nieuwe delen van de gemeente gelden de bestemmingsplannen Bûtengebied en doarpen (Leeuwarderadeel) en Bûtengebied (Littenseradiel). In beide bestemmingsplannen zijn al dubbelbestemmingen Waarde - Archeologie opgenomen. Regels om archeologische waarden te beschermen golden dus al voor de gebruikers van de agrarische gronden in de nieuwe delen van de gemeente.

Het is wel zo dat de regeling er nu anders uit kan zien dan dat de gebruikers gewend waren. Reden daarvoor is dat ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen, als gevolg van onderzoek en voortschrijdend inzicht, enkele gebieden geheel of gedeeltelijk vrijgegeven zijn. Deze gebieden zijn dus niet langer voorzien van een dubbelbestemming, of van een lichtere dubbelbestemming. Andere gebieden zijn juist voorzien een dubbelbestemming, zoals voormalige begraafplaatsen. Ook nagenoeg het gehele buitengebied, buiten de bekende archeologische waardevolle terreinen, hebben een dubbelbestemming gekregen (Waarde - Archeologie 6). Binnen die bestemming geldt een onderzoeksplicht bij ontwikkelingen groter dan 10.000 m² en die de bodem dieper dan 0,50 m verstoren. Deze dubbelbestemming is opgenomen om te voorkomen dat bij grote gebiedsontwikkelingen (denk aan aanleg van de Haak om Leeuwarden) geen archeologische waarden verloren gaan. Voor de agrarische gebruikers van het gebied zal deze dubbelbestemming geen belemmering vormen.

Met betrekking tot de communicatie kan gesteld worden dat aan de wettelijke verplichting tot publicatie is voldaan. Daarnaast is het ontwerpbestemmingsplan gepubliceerd in de Huis-aan-Huis en heeft de gemeente LTO, als vertegenwoordiger van de agrarische gebruikers, actief op de hoogte gesteld van de ter visie legging. Wij staan op het standpunt dat er hiermee voldaan is aan de verplichtingen tot communicatie.

C. LTO geeft aan dat in de voorbereidende slag naar dit bestemmingsplan de gemeente informatie heeft gevonden die hen heeft doen besluiten om in sommige gebieden de verwachtingswaarde bij te stellen of er zelfs af te halen. LTO acht het van belang dat ook na het in werking treden van dit bestemmingsplan deze lijn wordt doorgetrokken. Dus mocht er door agrariërs informatie worden aangereikt over mogelijke verstoring van grond, met als consequentie dat de vindbaarheid van archeologie ernstig zal zijn aangetast, dan zou de gemeente genegen moeten zijn om de dubbelbestemming ter plaatse te verwijderen of aan te passen. LTO acht het van belang dat in de regels van het bestemmingsplan een artikel wordt opgenomen om de verbeelding (kaart) van dit facetbestemmingsplan aan te passen op basis van dat soort signalen.

Reactie:

Als de gemeente archeologische onderzoeken ontvangt, die voldoen aan de daarvoor gestelde kwaliteitseisen, waaruit blijkt dat er geen archeologische waarden in de bodem te verwachten zijn, kan dit aanleiding zijn tot aanpassing van het bestemmingsplan. Echter, er is voor gekozen om geen regeling op te nemen in het bestemmingsplan om het aan te kunnen passen naar aanleiding van voortschrijdend inzicht. De reden hiervoor is dat per 1 januari 2022 de Omgevingswet van kracht wordt. Het bestemmingsplan wordt dan automatisch een omgevingsplan. Onder de Omgevingswet is het eenvoudiger om perceelsgewijs een aanpassing door te voeren. Indien wij een dergelijke regeling in het bestemmingsplan op zouden nemen, zou die slechts circa een jaar rechtskracht hebben. Het is niet de verwachting dat er binnen een jaar aanpassingen van het bestemmingsplan nodig zijn. Mocht dat wel het geval zijn, dan zullen de aanpassingen worden verzameld, en zullen de aanpassingen doorgevoerd worden als de Omgevingswet van kracht is.

D. In relatie tot het oppervlaktecriterium dat in de diverse categorieën wordt gebruikt, is het van belang dat preciezer wordt gedefinieerd hoe dit moet worden toegepast. LTO benoemt een voorbeeld: de bouw van een schuur van 200 m² in de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 3. De schuur wordt uitgevoerd met een staalconstructie met damwand. De kolommen worden op poeren geplaatst. Alleen die poeren (> 30 cm) zullen de grond roeren. De totale verstoring van de bodem uitgedrukt in vierkante meters blijft ruim onder de daar geldende 100 m². LTO stelt voor het oppervlaktecriterium te koppelen aan de oppervlakte van de grond die dieper wordt geroerd dan de vrijgestelde diepte (> 30 cm).

Reactie:

In de wijze van meten (artikel 2 van het bestemmingsplan) wordt benoemd hoe de oppervlakte gemeten moet worden:

“oppervlakte van een bodemingreep of van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden: het gebied tot één meter buiten de buitenwerkse grens van het werk;”

Uitgangspunt in het bestemmingsplan is dat de oppervlakte wordt gekoppeld aan het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden. De in de regels opgenomen oppervlakte geeft uitdrukking aan de mate waarin er de verwachting is dat er archeologische waarden in het gebied aanwezig zijn. Als alleen de oppervlakte van de poeren wordt gerekend, dan blijf je onder de vrijgestelde oppervlakte, terwijl dit gezien de verwachting van mogelijke archeologische waarden niet terecht is. Er zouden onbedoeld archeologische vondsten beschadigd of vernietigd kunnen worden. Om die reden wordt de wijze van meten zoals opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan gehandhaafd.

E. De spelregels voor het uitvoeren van activiteiten in een gebied met een lage archeologische verwachting zijn minder strak dan die in andere gebieden. Tegelijkertijd is duidelijk dat ondanks de zeer beperkte inbreuk die hier op archeologische belangen aan de orde kan zijn, vergunningplicht geldt. Vanuit diverse overheden wordt de afgelopen decennia beleden dat er vermindering van de regeldruk moet plaatsvinden. LTO is van mening dat de categorie waar de verwachting laag is, gelegenheid biedt om in het kader van een afweging van belangen te kiezen voor een regime waarbij vergunningplicht en daarmee samenhangende kosten voor agrarische ondernemers, wordt vermeden.

Reactie:

Gemeente Leeuwarden heeft zorgvuldig bestudeerd en onderzocht welke dubbelbestemming van toepassing is op welk perceel, om te voorkomen dat er een te zware dubbelbestemming wordt

opgelegd. Ten opzichte van eerdere bestemmingsplannen zijn enkele gebieden vrijgegeven. Zodra na vaststelling van dit bestemmingsplan blijkt dat vrijgeven of een lichtere dubbelbestemming mogelijk is voor een perceel of gebied, zal dat worden verwerkt in het omgevingsplan (opvolger van het bestemmingsplan vanaf 1-1-2022).

Los van bovenstaande geldt een wettelijke verplichting voor de gemeente om zorgvuldig met archeologisch erfgoed om te gaan en dit te verankeren in regelgeving. Om die reden kunnen wij geen dubbelbestemmingen laten vervallen als er wel sprake is van een archeologische verwachtingswaarde.

In gebieden met een lage verwachting zijn, op basis van de op dit moment beschikbare gegevens, weinig of geen archeologische vindplaatsen bekend. De verwachting is dat vindplaatsen (zeer) sporadisch voorkomen, de dubbelbestemming is hierop afgestemd. De archeologische waarde van dergelijke vindplaatsen is echter niet minder. Zo kan bijvoorbeeld in de voormalige Middelzee een scheepswrak worden aangetroffen. Alhoewel de verwachting in het gehele gebied laag is, omdat het zeer lang onmogelijk is geweest om in het gebied te wonen, is de archeologische waarde van een vondst als een scheepswrak wel zeer hoog. In veel gevallen zijn dergelijke vindplaatsen moeilijk op te sporen bij kleine ingrepen, omdat de kans dat deze worden aangetroffen bij kleine ingrepen zeer gering is. Om deze reden is ervoor gekozen enkel bij grote, veelal infrastructurele, ingrepen gebieden te laten onderzoeken (Waarde - Archeologie 6).

F. Duur archeologisch onderzoek vermijden

De spelregels voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden vragen in vrijwel elke situatie binnen de planregels om archeologisch onderzoek. Zeker bij werkzaamheden op agrarische cultuurgrond leert de ervaring dat de kosten voor dat onderzoek niet in verhouding kunnen staan tot de investering die een agrarische ondernemer in die grond doet. In het bijzonder wanneer er sprake is van een situatie waarbij het gaat om een ‘verwachting’ van de overheid (welke door de betreffende ondernemer ontkracht of bevestigd moet worden), kan dit frustratie bij de ondernemer oproepen. Het is voor hem of haar zeer de vraag of er in de op de verbeelding weergegeven percelen daadwerkelijk waarden zitten die bescherming via deze lijn behoeven. Algemene indruk van de situatie in de gemeente Leeuwarden is dat de bodemopbouw in veel percelen door diepere groundbewerking in het verleden verstoord is. Op basis van deze waarneming vindt LTO het van belang dat er naast de archeologische beschouwing (op basis van het in het bestemmingsplan voorgeschreven onderzoek), ruimte in het bestemmingsplan wordt ingebouwd om voordat de ‘archeologische route’ wordt bewandeld, een bodemkundige beoordeling van percelen te kunnen uitvoeren. Deze beoordeling brengt, tegen beperkte kosten, aan het licht of en tot hoe diep er daadwerkelijk sprake is van verstoring van de bodemopbouw die negatieve invloed heeft op de vindbaarheid van archeologische zaken. Dit idee vloeit ook voort uit de discussie die zich in de procedure van vaststelling van bestemmingsplannen in onder meer Slochteren, Veendam en de Pekela’s heeft voltrokken. LTO wil graag meedenken over de mogelijkheden om in de planregels voor grondeigenaren of grondgebruikers een mogelijkheid in te voegen waarmee een bodemkundig onderzoek naar verstoring, handen en voeten krijgt. Hiermee kunnen procedures en kosten worden vermeden en tegelijkertijd archeologische waarden op een ordentelijke wijze worden gekoesterd.

Reactie:

Gemeente Leeuwarden heeft zorgvuldig bestudeerd en onderzocht welke dubbelbestemming van toepassing is op welk perceel. Het is dus niet de vraag of er daadwerkelijk sprake is van archeologische (verwachtings-)waarden. Als er geen sprake zou zijn van archeologische (verwachtings-)waarden, was er geen dubbelbestemming opgenomen.

Het in de zienswijze beschreven bodemonderzoek is in de archeologische monumentenzorg (AMZ)-cyclus ingebouwd als de eerste stap van het proces. De AMZ-cyclus is verankerd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie als een verplicht werkproces voor archeologen. Het in de zienswijze beschreven onderzoek is feitelijk het eerste onderzoek dat wordt verricht als een archeologisch onderzoek verplicht is. Dat wat LTO vraagt, gebeurt feitelijk al. Wel dient het bodemonderzoek door een gecertificeerd archeologisch bedrijf te worden uitgevoerd, anders vormt het geen onderdeel van de AMZ-cyclus en kan het daarmee niet worden gebruikt de dubbelbestemming van een perceel te verwijderen.

G. In elk van de bestemmingsplanartikelen wordt beschreven welke werken en werkzaamheden vergunningplichtig met zich meebrengen. Impliciet leidt LTO uit deze teksten af dat ook de aanleg van drainage vergunning plichtig is. De vergunningplicht voor drainage stuit op veel bezwaar. Enerzijds omdat drainage een belangrijk instrument voor een agrarische ondernemer is om de potenties van de grond optimaal te kunnen benutten. Anderzijds zijn er ontwikkelingen die duidelijk maken dat drainage een rol kan spelen bij het tegemoet treden van de problematiek van de veenweidegebieden. Vanuit dit perspectief is het onwenselijk dat het boeren onmogelijk wordt gemaakt om drainage aan te leggen.

Er zijn volgens LTO twee valide mogelijkheden om dit probleem in dit bestemmingsplan op te lossen. De eerste mogelijkheid is om het aanleggen of herleggen van drainage als een activiteit te beschouwen die tot de normale agrarische bedrijfsvoering gerekend moet worden en daardoor impliciet niet vergunningplichtig is. Een andere benadering, die ook vanuit archeologisch oogpunt verdedigbaar is, is te stellen dat de ingreep van het aanleggen van drainage een zodanig beperkte ingreep in de bodem is dat het archeologisch bodemarchief daardoor niet minder vindbaar wordt. De bodem wordt immers alleen ter hoogte van de drainagebuizen in zeer beperkte mate geroerd. Deze stelling wordt ook bevestigd door archeologen in het convenant dat LTO eerder in Drenthe met gemeenten en de provincie over dit thema sloot. Vanuit dit oogpunt kan drainage uitgezonderd worden van vergunningplicht in relatie tot archeologie.

Reactie:

Het klopt dat het aanbrengen van drainage onder de vergunningplichtige werkzaamheden kan vallen (afhankelijk van de vrijgestelde diepte). Het aanleggen van drainage wordt de agrariërs niet onmogelijk gemaakt, zoals LTO stelt. Er wordt een vergunningplicht aan gekoppeld.

‘(Her)drainage door middel van kettingdrainage en sleufloze drainage’ worden elders in Noord-Nederland vrijgegeven in gebieden met een bepaalde verwachtingswaarde. In die zin kan tegemoetgekomen worden aan de zienswijze. Voor Waarde - Archeologie 4, Waarde - Archeologie 5 en Waarde - Archeologie 6 zal in de regels opgenomen worden dat ‘(her)drainage door middel van kettingdrainage en sleufloze drainage’ uitgezonderd wordt van de vergunningplicht.

Conclusie zienswijze LTO:

De onderdelen A t/m F van de zienswijze leiden niet tot een aanpassing in het bestemmingsplan. Onderdeel G leidt tot een aanpassing van de bestemmingen Waarde - Archeologie 4, 5 en 6 in die zin dat ‘(her)drainage door middel van kettingdrainage en sleufloze drainage’ uitgezonderd wordt van de vergunningplicht.

Bijlage 1

Reactie- en antwoordnota zienswijzen ontwerpbestemmingsplan “Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie” opgesteld in 2018 als reactie op zienswijze LTO Noord d.d. 12 juni 2018.

Het ontwerpbestemmingsplan “Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie” heeft in de periode vanaf 3 mei 2018 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode is één zienswijze ontvangen van LTO.

Hieronder wordt de inhoud van de zienswijze samengevat en volgt per punt het gemeentelijke commentaar.

Ad. 1 Proces van het ontwerp-paraplu-bestemmingsplan ‘archeologie’

In de Toelichting bij het ontwerp (4.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid) geeft de gemeente aan dat er niet is gekozen voor een *inspraakronde* omdat het hier niet gaat om een nieuwe regeling maar om een voortzetting van een bestaande regeling. LTO geeft aan dat de gemeente Leeuwarden vergeet te vermelden dat voor flinke delen van het grondgebied waarop voorheen geen dubbelbestemming archeologie rustte, met dit parapluplan wel een onderzoeksplicht voor gaat gelden. Daarnaast wordt in de zienswijze aangegeven dat de gemeente vergeet te vermelden dat veel gronden waarop agrariërs de bodem eerst mochten bewerken tot 50 cm -mv (onder maaiveld), zonder een archeologische onderzoeksplicht, deze gronden nu maar tot 40 cm -mv mogen worden bewerkt. Dit parapluplan heeft wel degelijk nieuwe rechtsgevolgen voor haar inwoners en het bedrijfsleven en het zou daarom goed zijn geweest als de gemeente wel een inspraakronde had gehouden. Niet alleen om van haar inwoners te horen hoe zij aankijken tegen dit nieuwe archeologische beschermingsregime maar om ook te kunnen uitleggen welke keuzes de gemeente heeft gemaakt om extra gronden aan te wijzen als archeologisch onderzoeksgebied en om het vrijstellingsregime te beperken.

In het verlengde van bovenstaande merkt LTO op dat de gevolgen van het ontwerpbestemmingsplan “Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie” soms verreikend zijn, met name door de verstoringsdieptes. Het bestemmingsplan maakt op geen enkele manier inzichtelijk, noch voor haar inwoners noch voor het (agrarische) bedrijfsleven, welke veranderingen er nu ten aanzien van het gebruik van die gronden worden voorgesteld. Voor een individuele agrariër is het ondoenlijk vast te stellen, wat de huidige gebruiksregels zijn ten aanzien van zijn gronden en welke nieuwe regels er met dit plan gelden. Van een transparant ontwerpbestemmingsplan en een daarbij horende deugdelijke motivatie is dan ook geen sprake. Het is daarmee in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

Reactie gemeente:

Er is niet gekozen voor inspraak, omdat het bestaande beleid wordt vastgelegd in dit bestemmingsplan. Het bestaande beleid betreft niet de geldende bestemmingsplanregelingen, maar de Erfgoedverordening gemeente Leeuwarden. Dit beleid is op 13 februari 2017 door de gemeenteraad vastgesteld en op 22 februari 2017 gepubliceerd in het Gemeenteblad. De regelingen uit dit vastgestelde beleidsstuk worden vertaald in dit bestemmingsplan. Nieuwe initiatieven die in strijd zijn met het bestemmingsplan, worden op dit moment ook al getoetst aan de Erfgoedverordening. Daarom is geen inspraak toegepast.

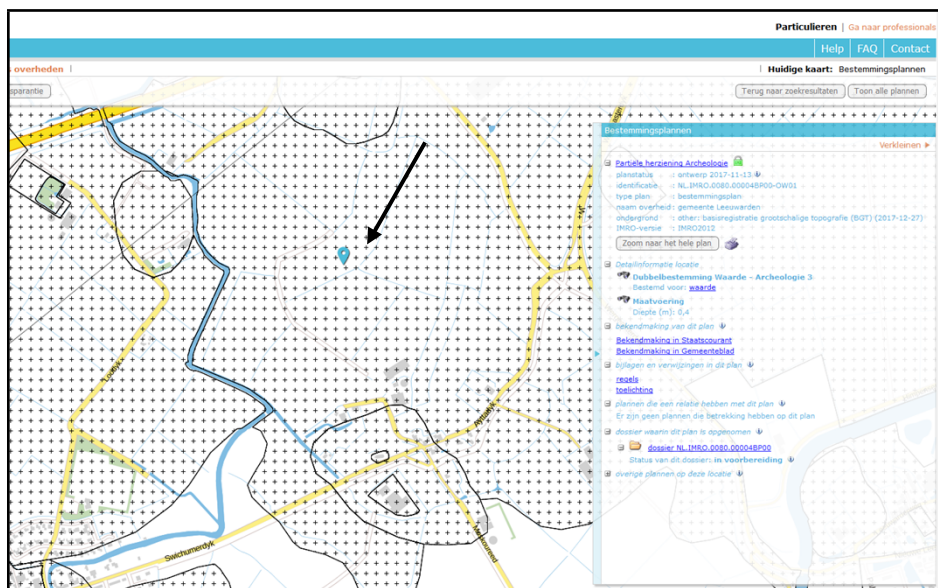
Het aanwijzen van extra gronden waar archeologisch onderzoek plaats moet vinden, heeft te maken met het feit dat de archeologie binnen het grondgebied van de voormalige gemeente Boarnsterhim nog niet Malta-proof beschermd was. Ter implementatie van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving is op 1 september 2007 de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMZ) in werking getreden. Deze wet maakt deel uit van de (gewijzigde) Monumentenwet. De kern van de WAMZ is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten intact moeten blijven. De WAMZ verplicht gemeenten bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met de in hun bodem aanwezige waarden.

In Boarnsterhim waren alleen de archeologisch waardevolle terreinen wettelijk c.q. planologisch beschermd. De gebieden met een archeologische verwachtingswaarde hadden in het bestemmingsplan Buitengebied van Boarnsterhim nog geen planologische bescherming gekregen, zoals wettelijk voorgeschreven is. Met het regelen van planologische bescherming van deze gebieden in het bestemmingsplan “Leeuwarden - Partiele herziening Archeologie” wordt derhalve aan een wettelijke verplichting voldaan.

Daarnaast hebben recente archeologische onderzoeken uitgewezen dat in een aantal gebieden binnen het grondgebied van gemeente Leeuwarden van vóór de herindeling van 2014 toch archeologische waarden aanwezig zijn, terwijl deze gebieden aanvankelijk archeologisch vrij waren gegeven. Het gaat hierbij om voortschrijdend inzicht.

Het klopt dat de maximaal te verstoren diepte in het buitengebied met dit parapluplan is teruggebracht tot 140 cm -mv (onder maaiveld) in plaats van de 50 cm -mv in het vigerende Bestemmingsplan Leeuwarden Buitengebied uit 2014. Er is door de gemeente in dit parapluplan - maar ook in de Nota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden (AMZL) 2018 en de Erfgoedverordening gemeente Leeuwarden - voor gekozen om de maximaal vrijgestelde diepte van 40 cm -mv als uitgangspunt te nemen voor het overgrote deel van de gronden binnen de gemeente Leeuwarden. Uit archeologisch onderzoek en bevindingen bij andere bodemingrepen is namelijk gebleken dat 50 cm -mv als vrijstellingsdiepte niet voor het hele grondgebied recht doet aan de archeologie. De maximale vrijstellingsdiepte van 40 cm -mv geldt voor gebieden met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Gemeentelijke archeologische monumenten en terreinen met een hoge archeologische waarde of hoge archeologische verwachtingswaarde hebben een maximale verstoringsdiepte van 30 cm -mv. Alleen in gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde in de bebouwde kom, maar wel buiten de historische kern van Leeuwarden en de historische kernen van de dorpen, is de verstoringsdiepte 50 cm -mv.

De individuele agrariër kan op de verbeelding bij het bestemmingsplan “Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie” exact zien welke archeologische (verwachtings)waarden op zijn/haar percelen liggen. Bovendien staat op www.ruimtelijkeplannen.nl exact aangegeven wat de vrijstellingsdiepte is. Bijvoorbeeld: het met een zwarte pijl aangegeven gebied (zie afbeelding 1) kent een dubbelbestemming Waarde - Archeologie 3 (Middelhoge archeologische verwachtingswaarde 1) en de vrijstellingsdiepte is daar tot 40 cm -mv (zie afbeelding 2). Door het op deze manier raadplegen van het bestemmingsplan is het voor iedere agrariër inzichtelijk welke regeling voor haar/zijn percelen geldt.

¹ NB in het ontwerp bestemmingsplan 2020 zijn de vrijgestelde dieptes aangepast

Afbeelding 1: Uitsnede uit de Verbeelding op ruimtelijkeplannen.nl.

Afbeelding 2: Onder elke Dubbelbestemming Waarde - Archeologie staat aangegeven wat de vrijstellingsgrens -mv per gebied is.

Ad. 2 Verscherpen van de vrijstellingsgrenzen (van 50 cm -mv. naar 40 cm -mv)

In de zienswijze wordt aangegeven dat de gemeente Leeuwarden met dit ontwerpbestemmingsplan gekozen heeft voor scherpere vrijstellingsgrenzen. Bijvoorbeeld gronden met de dubbelbestemming Waarde archeologie 3 kennen in het de huidige bestemmingsplannen nog een vrijstelling tot een diepte van 50 cm -mv. Met het nu voorliggende ontwerpbestemmingsplan wordt deze diepte beperkt tot 40 cm -mv. LTO geeft aan dat een motivatie voor deze verandering ontbreekt in het ontwerpbestemmingsplan. Ook in de Nota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden (AMZL) 2018 wordt deze verandering niet genoemd noch gemotiveerd.

LTO stelt daarom voor de eerder vastgestelde vrijstellingsdiepte van 50 cm -mv ook in dit plan op te nemen. Een dergelijke diepte sluit beter aan bij het agrarisch grondgebruik dan een diepte van 40 cm -mv. LTO stelt tevens voor, voor gronden met de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 4 en 5 ook een vrijstellingsdiepte op te nemen van 50 cm -mv in plaats van 40 cm -mv.

Reactie gemeente:

Zoals ook bij Ad. 1 is aangegeven is uit archeologisch onderzoek en bevindingen bij andere bodemingrepen gebleken dat 50 cm -mv als vrijstellingsdiepte niet voor het hele grondgebied recht doet aan de archeologie. De maximale vrijstellingsdiepte van 40 cm -mv geldt voor gebieden met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde.

Uit overleg tussen LTO en de noordelijke provincies is duidelijk geworden wat “normaal landbouwkundig gebruik” inhoudt en tot welke diepte de grond wordt geroerd. Gebleken is dat bij “normaal landbouwkundig gebruik” de grond tot een diepte van 40 cm -mv bewerkt wordt. De opgenomen diepte van 40 cm -mv zal daarom niet tot een onevenredige beperking voor de bedrijfsuitoefening van de agrariërs leiden, in geen van de opgenomen dubbelbestemmingen.

Ad. 3 Uitbreiden van het grondgebied met archeologische onderzoeksplicht

LTO geeft in de zienswijze aan dat gebieden die eerder geen archeologische dubbelbestemming hadden, deze nu wel krijgen. Bijvoorbeeld gronden rondom Lekkum/Miedum. Het ontwerpbestemmingsplan bevat geen motivatie waarom deze gronden nu wel een archeologische verwachtingen hebben gekregen en sommige van deze gronden zelfs Waarde - Archeologie 3. Deze gronden zijn ook opgenomen als verwachtingsgronden op de archeologische waardenkaart van de gemeente Leeuwarden, maar ook een verantwoording bij die kaart mist. Vanwege het ontbreken van een voldoende en deugdelijke motivatie stelt LTO voor deze gronden dan ook geen archeologische dubbelbestemming te geven.

Reactie gemeente:

Zie ook de beantwoording bij Ad 1 en Ad 2. Het gaat hierbij om klei-op-veengebieden en veenweidegebieden, waar tijdens archeologische onderzoeken verschillende tot nu toe onbekende overslibde terplacaties aan het licht zijn gekomen. Het gaat daarbij om huisterpen op het veen of op een later afgezette kleilaag op het veen. Op deze huisterpen is later weer een pakket klei afgezet. Dit is de reden om deze gebieden een middelhoge archeologische verwachtingswaarde te geven. Onderzoek in het kader van de Verdiepingsslag van de FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra) in Leeuwarden en omliggende gemeenten met klei-op-veengebieden en veenweidegebieden heeft aangetoond dat in deze gebieden nog meer soortgelijke vindplaatsen te verwachten zijn. Omdat het hier om overslibde en dus afgedekte bewoningslocaties gaat, moet men in gebieden waar nu overslibde terplacaties zijn aangetroffen altijd nog rekening blijven houden met nog niet ontdekte terpjes. Dat is de reden waarom dergelijke gebieden een dubbelbestemming Waarde - Archeologie 3 in het bestemmingsplan “Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie” hebben gekregen.

Ad. 4 Verstoorde gronden, toch een archeologische dubbelbestemming?

LTO geeft aan dat er in de afgelopen periode toenemende aandacht is voor het onderwerp ‘verstorings’. Verstoorte bodems kunnen immers tot de conclusie leiden dat er deels of helemaal geen archeologische dubbelbestemming meer nodig is, omdat de bodem dusdanig is verstoord, dat mogelijke archeologische waarden geheel of deels zijn vernietigd.

Veel agrarische percelen zijn de afgelopen 50 jaar (soms intensief) bewerkt. De gemeente Leeuwarden heeft niet met LTO Noord overlegd of laten inventariseren welke percelen (mogelijk) zijn verstoord en waar (wellicht) een dubbelbestemming overbodig is.

Daarnaast geeft LTO aan dat er gedetailleerde bodemkaarten bestaan (zie afbeelding 4 in de zienswijze), vaak opgesteld in het kader van ruilverkavelingen, waarop verstoorde en afgegraven percelen staan aangegeven. Een van die kaarten betreft de door STIBOKA in 1960 opgestelde bodemkaart¹ voor het gebied Goutum/Wirdum. Daarop staan afgegraven gronden welke in dit ontwerpbestemmingsplan wel een archeologische dubbelbestemming hebben gekregen. Wij verzoeken de gemeente Leeuwarden de archeologische dubbelbestemming van deze percelen te verwijderen.

Gronden waarin gasleidingen zijn gelegd, zijn ook verstoord. Deze leidingen komen voor binnen het grondgebied van de gemeente Leeuwarden en ook op agrarische percelen. Wij verzoeken de gemeente Leeuwarden, in navolging van hoe langer hoe meer Groningse gemeenten, deze gronden uit te sluiten van een archeologische dubbelbestemming. Het verwerken van deze gegevens komt de accuratesse van de verbeelding van het ontwerpbestemmingsplan ten goede.

Reactie gemeente:

Het klopt dat ook aandacht besteed moet worden aan verstoorde bodems. In de afgelopen jaren is de Archeologische Waardenkaart van Leeuwarden al vaker aangepast en zijn grote gebieden met een bepaalde archeologische status van de kaart gehaald. Het gaat daarbij om gebieden waar archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat er geen archeologische waarden meer te verwachten zijn, onder andere door verstoring. Bij het vervaardigen van de vigerende Archeologische Waardenkaart, en daarmee de verbeelding bij het bestemmingsplan, is dus een groot aantal gebieden archeologisch vrij gegeven.

Bij het vervaardigen van de huidige Waardenkaart zijn ook de bodemkundige en geomorfologische gegevens meegenomen. Gegevens over percelen die (mogelijk) verstoord zijn, kunnen meegenomen worden bij een volgende update van de Archeologische Waardenkaart. Voorwaarde is dan wel dat er gegevens zijn over de mate (diepte) van de verstoringen.

In bepaalde gebieden zoals de veenweidegebieden en de klei-op-veengebieden, is er een gerede kans dat de archeologisch relevante lagen niet zijn aangetast, omdat deze lagen op grotere diepte liggen dan tot waar de bodemingrepen hebben plaatsgevonden. Veenterpjes in het klei-op-veengebied zijn vaak zeer goed bewaard gebleven onder de verschillende afdekkende kleilagen, zoals ook het geval was bij Wirdum.

Op pagina 3 van de zienswijze staat aangegeven dat op gedetailleerde bodemkaarten (zoals op afbeelding 4 bovenaan pagina 4 van de zienswijze) verstoorde percelen staan aangegeven. Deze afbeelding betreft een bodemkaart van STIBOKA (Stichting voor Bodemkartering) uit 1960 voor het gebied Goutum/Wirdum. Het gaat hier echter niet om een bodemkaart, maar om een kaart van bodemkundig onderzoek waarbij de lutumgehalten in kaart zijn gebracht. De vergraven percelen op deze kaart zijn toevallig de afgegraven terpen in dit gebied. Deze afgravingen hebben in de 2de helft van de 19de eeuw en eerste helft van de 20ste eeuw plaatsgevonden. Dit in het kader van de verkoop van de vruchtbare terpaarde die verkocht werd aan boeren op de zandgronden en de afgegraven veengebieden. Op de locaties van de afgegraven terperpercelen zijn en blijven de archeologische belangen hoog, omdat hier nog steeds terplagen, sporen en archeologische vondsten in de bodem aanwezig zijn. Degelijke locaties staan zelfs meestal als archeologisch waardevol terrein op de waardenkaart aangegeven en kunnen niet van de waardenkaart afgehaald worden. Om die reden is voor deze gebieden wel een dubbelbestemming Waarde - Archeologie opgenomen.

Bekend is dat de mogelijk aanwezige archeologische waarden in de leidingsleuven van grote gasleidingen tot een bepaalde diepte verstoord kunnen zijn. Voorafgaand aan en tijdens de aanleg van de grote gasleidingen heeft over het algemeen archeologisch onderzoek plaatsgevonden. De gemeente zal bij de eerstvolgende verdiepingsslag van de Waardenkaart ook naar de verschillende leidingtracés kijken en beoordelen of de daar voorkomende dubbelbestemmingen Waarde - Archeologie verwijderd kunnen worden. Op dit moment wordt het bestemmingsplan Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie niet aangepast.

Ad. 5 Drainage vergunningplichtig?

Uit de planregels bij dit ontwerpbestemmingsplan valt op te maken (zie de artikelen onder 'vergunningplicht') dat het aanbrengen van systematische drainage vergunningplichtig is. Deze vergunningplicht stuit op veel bezwaar van de kant van LTO. LTO beschouwt het aanleggen of heraanleggen van drainage als een activiteit die tot de normale agrarische bedrijfsvoering gerekend moet worden en daarom niet vergunningplichtig hoort te zijn.

Om daarentegen toch rekening te houden met het bodemarchief stelt LTO voor een vergunningplicht voor drainage wel te handhaven voor de gebieden met Waarde - Archeologie 1 en 2 - dat zijn tenslotte de gebieden met de hoogste archeologische waarde - maar de vergunningplicht voor drainage voor de gebieden met Waarde - Archeologie 3, 4 en 5 te laten vervallen.

Reactie gemeente:

Het klopt dat het aanbrengen van drainage in alle opgenomen dubbelbestemmingen vergunningplichtig is.

'(Her)drainage door middel van kettingdrainage en sleufloze drainage' worden elders in Noord-Nederland vrij gegeven in gebieden met een bepaalde verwachtingswaarde. In die zin kan tegemoetgekomen worden aan de zienswijze. Voor Waarde - Archeologie 3, Waarde - Archeologie 4 en Waarde - Archeologie 5 zal in de regels opgenomen worden dat '(her)drainage door middel van kettingdrainage en sleufloze drainage' uitgezonderd worden van de vergunningplicht.

Ad. 6 Praktisch

Ten slotte stelt LTO in de zienswijze een praktische vraag. De vigerende bestemmingsplannen kennen nu reeds een archeologisch beschermingsregime. Dat regime, opgenomen op de verbeelding van die bestemmingsplannen en verwoord in planregels, is voor eenieder te raadplegen. Het in dit ontwerpbestemmingsplan opgenomen beschermingsregime wijkt voor sommige gronden af van het nu vigerende beschermingsregime. Met andere woorden: zijn er straks twee archeologische beschermingsregimes te raadplegen? Eén zoals opgenomen in de destijds vastgestelde bestemmingsplannen en één in dit paraplu-plan?

Reactie gemeente:

De partiële herziening Archeologie "overruled" alle onderliggende / bestaande dubbelbestemmingen uit de vigerende bestemmingsplannen voor de "oude" gemeente Leeuwarden inclusief het noordelijke deel van Boarnsterhim. De regeling zoals opgenomen in het bestemmingsplan "Leeuwarden - Partiële herziening Archeologie" is de enige geldende regeling met betrekking tot archeologie en te raadplegen via www.ruimtelijkeplannen.nl. Ook de onderliggende bestemmingsplannen met de voorheen geldende dubbelbestemmingen blijven raadpleegbaar, omdat in die bestemmingsplannen de geldende enkelbestemmingen staan.

Conclusie

De ingebrachte zienswijze leidt tot een aanpassing van de regels. De aanpassing betreft het opnemen van een uitzondering van de vergunningplicht in de regels van de bestemmingen Waarde - Archeologie 3, Waarde - Archeologie 4 en Waarde - Archeologie 5 voor (her)drainage door middel van kettingdrainage en sleufloze drainage.